

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII. Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
sitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 69.

Sobota 23. avgusta 1930.

Leto V.

Francoske obtožbe proti italijanskemu fašizmu.

Herriot zmerja Italijo. — Italija
vznemirja svet.

Voditelj francoskih radikalov Herriot je objavil v ameriških in španskih listih članek, v katerem ostro biča italijansko politiko. Zadnji govori Mussolinija so odkrili šele prave namene Italije in postavili Italijo v vrsto onih držav, ki zahtevajo revizijo mirovnih pogodb, to je, izpremembo evropske politične karte. Ni pa še to dovolj. Italija se postavlja celo na čelo državam, ki imajo isto stremenje. Italija vprega v svoj voz Albanijo, Bolgarijo in Madžarsko predvsem, tipa pa tudi po drugih državah, kakor v Avstriji, Poljski, Rumuniji in Grčiji.

Italijanski tisk, pravi Herriot, vodi srdito očrnilno borbo proti Franciji in skuša zvaliti vso krivdo na Francijo, ker se niso doslej mogli urediti politični odnosi med Italijo in Francijo. To zlasti z ozirom na vprašanje pomorske razorožitve.

Italijansko časopisje je hotelo prvotno zamočlati ta članek. Šele te dni se je oglašil »Giornale de Italia«, ki podpira svojo politiko s tem, da tudi Francija dovoljuje protifašistično propagando v listih, ki izhajajo v Parizu in Nizzi. Glavni vzrok spora med Francijo in Italijo pa je v tem, ker je dobila Italija za svoje žrtve v svetovni vojni mnogo premalo vojne odškodnine po zmišlu londonske pogodbe, ki je bila sklenjena leta 1915 pred vstopom Italije v vojno.

Kljub vsemu temu pa naglašja fašistično časopisje, da je politika Italije miroljubna ter da ne zapušča mirovnih pogodb.

Ta dejstva Italiji ne morejo pomagati iz zadrege. Govori Mussolinija in časopisna politika so se že ponovno izrekli za podporo državam (zlasti Ogrski), ki žele revizijo mirovnih pogodb. Ta dejstva je nemogoče utajiti.

Zasedanje Društva narodov

v Ženevi

se prične 10. septembra. Na tej seji se bo razpravljalo najbrže le neobvezno med zastopniki interesiranih držav. Utegne pa priti do skupne manifestacije za Briandovo incijativo. Dalje se bo sklepalo o novih članih haaškega razsodišča. Mandat Jugoslavije je potekel, zato bo vlada stavila nov predlog. Nedvomno se bo na zasedanju razpravljalo tudi o razmerah v Bolgariji, ker postaja položaj v Bolgariji prej resnejši kakor konsolidiranjši. Istotako se tiče vprašanje Habsburžanov vseh madžarskih sosedov; zato se utegne tudi vprašanje Habsburžanov vsaj v ožjem krogu razčistiti. Mala antanta hoče eventualno z orožjem preprečiti povratak Habsburžana na madžarski prestol.

Tri mesta se izpraznijo v svetu Društva narodov.

Mandati v svetu Društva narodov potečejo letos Kanadi, Kubi in Finski. Za ta tri mesta v svetu se poteguje sedem držav, in sicer Norvežija, Guatemala, Kitajska, Portugalska, Belgija, Grčija in Irska. Eno mesto dobi najbrže Norveška, eno Guatemala in eno južna Afrika, čeprav se poteguje za mandat Irska.

Angleški rudarji za delavsko vlado.

Priznanje praktične delavske politike.

Iz Londona poročajo berlinskemu »Vorwärtsu«:

Po dela bogatem zborovanju je kongres rudarjev končal svoje razprave. Še enkrat so zastopniki 532.000 organiziranih rudarjev manifestirali za sedemurni delavnik in se izrekli za boj zanj. Obenem je kongres lastnike premožnikov odločno posvaril, če bi se hoteli igrati z mislijo o znižanju mezd. Socialni položaj rudarjev, ki so že nekaj let največ trpeli zaradi krize na Angleškem, izboljšati, je bila vodilna misel kongresa. Kar pa je prav posebno važno, je to, da je odsevalo izgovorov in sklepov zborovanja priznanje delavski vladi in zvestoba do nje. Kongres je vedel, da je ta delavska vlada le manjšina v parlamentu ter da more živeti le ob kompromisu. Enako je uvidel kongres, da more delavska vlada le korakoma izboljšati delavstvu dobrine, ker ne more kar prezreti meščanske večine.

Za manjšinsko resolucijo, ki naj bi izrekla delavski vladi nekako nezaupnico in je bila obenem naperjena proti sedanjemu vodstvu rudarske organizacije, je med drugimi zagovarjal prejšnji predsednik organizacije Shmith, dočim jo je Cook pobijal. Z dvotretjinsko večino je kongres po dvadnevni razpravi resolucijo odklonil.

Najjasneje pa se je odražalo to spoznanje in ta uvidevnost zadnji dan kongresa pri volitvah načelstva organizacije. Tu je doživel ustanavljanje komunističnih celic po posameznih distriktih najostrejšo obsodbo in naročeno je bilo načelstvu, da napravi konec brezkoristni in organizaciji škodljivi komunistični kritiki in stremljenju po cepitvi organizacije. Ko je hotel komunistični delegat govoriti proti tej nameri, je vstal Herbert Shmith, da izjavi v imenu svojega okraja, da ta komu-

nistični delegat nima nobenega naloga od svojih okrožnih tovarišev, se oglašiti k besedi. Tudi zastopniki Skotske so izjavili, da pri njih velika večina zveznih članov noče imeti s komunističnim igrakanjem nič skupnega.

Toda nihče drugi kakor Herbert Smith, nekdanj zasluzni predsednik zveze rudarjev, je moral z lastnimi očmi videti, kako malo so angleški rudarji naklonjeni tem utopijam, in kako jasno kljub vsej bedi priznavajo praktično, četudi naporno in dolgotrajno dnevno delo, tudi če jih vodi k cilju le korakoma. Smith je meseca novembra odložil predsedstvo zveze iz protesta proti rudniškemu zakonu, ki ga je predložila delavska vlada parlamentu. Smith je menil, da bi tega predloga ne mogel zagovarjati pred zvezo, ker so se mu zdele izboljšave za rudarsko delavstvo premajhne. Nato je prevzel vodstvo organizacije podpredsednik Richard. Pri volitvi novega načelstva na tem kongresu sta bila kandidata Smith in Richard. Richard je dobil 432.000 glasov, Herbert Smith pa le 100.000. Velika večina kongresa mu ni mogla odpustiti, da je zapustil zvezno ladjo v najtežji situaciji, ko je bilo treba jasnost cilja in spoznanje odgovornih voditeljev jasno manifestirati. Tudi kot kandidat v generalni svet angleških strokovnih organizacij je podlegel dvakrat proti Richardu in Cooku. Za podpredsednika zveze je bil izvoljen Edwards-Cumberland in E. Swan bo zastopal zvezo v izvršnem odboru delavske stranke.

Ob koncu kongresa sta še govorila Smith in Richard navdušeno za enotnost in veličino zveze in delavskega gibanja. Po vsej pravici je mogel generalni tajnik Cook ob koncu razprav izjaviti, da sta bila oba govora veličasten zaključek veličastnega zborovanja.

Kulturno-bojna vprašanja uvod v volitve v Avstriji.

Reforma zakona v Avstriji.

V Avstriji se bližajo volitve, ki se morajo vršiti najpozneje na spomlad, priprave pa so že v teku. Na te volitve se pripravlja meščanstvo in seveda tudi socialisti ne drže rok križem. Pri zadnjih volitvah je tedanji kancler prelat Seipel ustvaril »enotno listo« krščanskih socialcev, velenemcev in hakenkreuzlerjev (narodnih socialistov), medtem ko je šel »Landbund« samostojno v volitve. Največjo korist od tega so pač imeli velenemci, ki jih je bilo od 165 poslancev še samo 12 v parlamentu in bi bili sicer popolnoma izginili. Celo so plačali klerikalci, ki so zato izgubili nekoliko mandatov. Sedaj klerikalci nočejo nič več slišati o zvezi z velenemci, četudi so slednji prvimi žrtvovali vso svojo svobodomiselnost in so se s tem silno zamerili svojim

volilcem, ki se po večini rekrutirajo iz uradništva. Da se nekoliko rehabilitirajo, so velenemci sedaj predložili načrt reforme zakona, kar je zlasti v Avstriji pri silnem številu razporok nujno in pereče vprašanje. Velenemci stvar najbrže ne mislijo resno, ampak za volitve bi naj bil to dober šlager. Razume se, da se klerikalci silno razburjajo radi predloga o zakonski reformi in črtanju člena 177 sedanjega zakona, ki onemogočuje razveljavljanje zakonite zveze. Toda gotovo je, da se velik del velenemskih volilcev ne bo dal dolgo voditi za nos in bo pri prihodnjih volitvah volil socialiste, ki so v teh vprašanjih dosledni, dočim so velenemški poslanci pri vsakem kulturnem vprašanju v parlamentu mirne duše zatajili svoje svobodomiselstvo.

Desetletnica Male antante.

Politični problemi silijo Malo antanto k skupnemu nastopu.

Dne 14. avgusta 1920 je bila prvič podpisana med Čehoslovaško in Jugoslavijo pogodba, po kateri se je razvila Mala antanta. Rumunija je tej pogodbi pristopila s pogodbo z dne 23. aprila 1921. Pravi oče Male antante je pa čehoslovaški zunanji minister dr. Edvard Beneš. Namene

Male antante in nje razvitek poznamo. Gospodarskopoliitične difference v Mali antanti so se pa pokazale pri snovanju žitnega bloka, ker se križajo agrarni interesi Jugoslavije, Rumunije ter eventualno Madžarske, z interesi bogate industrijske Čehoslovaške.

Socialistična stranka v Turčiji.

Diktatura Kemal Paše na razpotju.

Dasiravno se ne da tajiti, da je imela diktatura Kemal Paše za Turčijo tudi dobre posledice v tem, da je približala konservativno državo zapadni kulturi, vendar ima tudi njegov režim gotove meje. Industrializacija dežele in reformiranje javnega življenja je zahtevalo ogromnih denarnih sredstev, ki jih država z lastnimi sredstvi ne more kriti. Treba se je bilo obrniti na inozemstvo po visoke kredite. Ker pa režim ki ne sloni na svobodni volji vsega naroda, temveč na volji ene same osebe ali na peščici oseb, ne nudi nikdar tiste garancije, ki je kreditorjem potrebna, je tudi turška vlada primorana spremeniti obliko svoje vladavine, če se hoče izogniti neizbežnemu državnemu finančnemu polomu, ki ji grozi. V zvezi s tem so tudi prizadevanja bivšega diplomatskega zastopnika v Parizu, Feti Beja, ki namerava ustanoviti v Turčiji novo stranko na demokratični podlagi. Kemal Paša, ki je bil predsednik edine stranke v Turčiji, ljudske stranke, je svoje mesto že odložil in izjavil, da se bo napram oboima strankama zadržal nevtralnno. Istočasno bo pripuščena v politično življenje tudi na novo ustanovljena socialistična stranka. Torej sistem treh strank in to v Turčiji!

Internacionala šol.

Angleški in francoski učitelji-socialisti na obisku pri svojih nemških tovariših.

Nemčijo je obiskalo okoli 20 francoskih in 5 angleških mladih učiteljev, večinoma socialistov. Berlinsko socialnodemokratično učitelstvo je priredilo ob tej priliki bratsko slovesnost, na kateri je govoril okrajni župan dr. Ostrovski. Poudaril je, da želi nemški narod svetovni mir ter opominjal učitelje, da naj zlasti v ljudski šoli vzgajajo otroke v duhu miru. V istem duhu so govorili zastopnik socialne demokracije, francoski in angleški gosti, ki so želeli nemškemu delavstvu pri volitvah najlepši uspeh.

Policijski škandal v Čikagu.

Od banditov podkupljeni uradniki, sodniki in policija.

Pred dvema mesecema je bil vodja neke čikaške bande, Jack Zuta, desna roka slovitega kralja tiho-tapcev, Joe Aiello, ustreljen na neki zabavi. Takoj po tem umoru je prejelo državno pravdnštvo anonimno pismo, v katerem je neznani pisec omenil, da ima umorjeni v neki banki poleg ostalih vrednosti tudi dnevnik in da se v njem nahajajo imena vseh onih oseb, ki so prejemale od banditov podkupnine. Po odprtju omenjenega safeja so res našli zapisnik z neštevilnimi potrdili o izplačanih vsotah. Glasom istih so v zadnjih dveh letih prejele razne osebnosti, ki stoje na vodilnih mestih mesta Čikage, in sicer sodniki, magistratni uradniki ter policijski oficirji, velikanske vsote denarja. Med zapupniki roparjev se nahaja tudi šef policije Freemann, ki je sam prejel od roparjev znatno vsoto od 750.000 dolarjev.

Razkrinkani se sicer skušajo braniti, toda to jim nič ne pomaga, ker

dokumente ne morejo vtajiti. Izvršnih je bilo več senzacionalnih aretacij. Sedaj je jasno, zakaj ni bilo mogoče, slovitihi čikaških roparjev ugonobiti.

Strokovno gibanje delavcev.

Kaj zahtevajo razne angleške strokovne organizacije? Za strokovni kongres, ki se bo vršil dne 1. septembra, so vposlale razne strokovne zveze svoje zahteve, o katerih se bo na kongresu razpravljalo. Več organizacij zahteva skrajšanje delovnega časa in tri od istih zahtevajo plačane dopuste za delavce. Ker racionalizacija omogoča večjo storitev v krajšem času, od česar imajo podjetniki večje dobičke, naj le-ti del teh dobičkov odstopijo delavcem, in sicer v obliki plačanih dopustov. Tri organizacije zahtevajo, da morajo delavci, ki vsled racionalizacije izgubljajo delo, dobiti penzijo. Nadalje se bo kongres boril z dvema zelo važnimi zadevami, in sicer z državno trgovino in z dokladami za družine.

Nemčiji groze novi delavski konflikti. Zveza rudniških podjetnikov v Poruhrju je obvestila strokovne organizacije rudarjev, da odpoveduje kolektivno pogodbo od 22. aprila 1929, z dnem 30. septembra t. l. V vseh rudnikih Poruhrja se vrše shodi rudarjev, ki protestirajo proti odpovedi kolektivne pogodbe, ki ima namen poslabšati položaj rudarjev.

Tudi v Gornji Šleziji so lastniki železarn odpovedali delavcem kolektivno pogodbo z dnem 15. septembra t. l. z namenom, da znižajo plače. Delavstvo ta poskus odločno odklanja. V obeh slučajih groze izbruhniti ostri delavski konflikti.

2.050.737 brezposelnih na Angleškem. Ministrstvo dela objavlja, da je bilo dne 11. avgusta 2.050.737 brezposelnih delavcev. Od 28. julija se je število brezposelnih povečalo za 39.270, napram istemu času lanskega leta pa za 882.669. Od tega je brezposelnih in sicer: 1.456.390 moških, 58.686 mladoletnih moških, 483.750 žen in 51.911 mladoletnih žen.

Naročajte

novi izšli knjigo

„Taškent“ kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din, v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika „Svoboda“ Ljubljana in v vseh knjigarnah.

„Cankarjeva družba“

živ spomenik hlapcev Jernejev, svojemu Ivanu Cankarju.

Knjige, ki jih dobe letos člani Cankarjeve družbe, se že tiskajo.

Letos je že drugo leto, kar se dviga ta živ spomenik slovenskega proletarijata Ivanu Cankarju in govori vsemu delavstvu v Sloveniji, v Jugoslaviji in po celem svetu, kjerkoli ima svoje člane: v Argentini, v Braziliji, v Združenih državah, v Nemčiji, v Avstriji, v Belgiji, na Francoskem, da si more priboriti svoje pravice predvsem z izobrazbo. In Cankarjeva družba seje proletarsko izobrazbo med svoje člane. Ker pa je dandanes bolj kakor kdaj poprej nujno, da se vsak delavec izobrazbi in preobrazbi s proletarsko miselnostjo, z miselnostjo človeškega dostojanstva, je potrebno, da je

vsak delavec član Cankarjeve družbe.

Članarina Din 20 na leto je tako malenkostna, da jo zmore vsakdo, če le hoče. Povdarjamo:

če le hoče,

in naj bo njegov zaslužek še tako majhen. Gre le za to, če hoče čitati knjige Cankarjeve družbe, ki prinašajo poučno in zabavno čtivo, pisano v proletarskem duhu? Če se hoče izobraziti, če ima voljo, da se izobrazbi, potem ne bo obračal Din 20 in premišljal, ali jih težko ali lahko odšteje; odštel jih bo. Ker s tem bo pokazal, da je v njem proletarska zavest, ki mu velevala, da mora sam

s svojimi žrtvami, s svojo voljo in s svojim hotenjem krčiti pot do cilja.

S tem, da postane član Cankarjeve družbe, je pa že tudi pokazal, da se zaveda, da je v današnji družbi hlapec Jernej, ki išče svojo pravico.

Letos, v drugem letu obstoja Cankarjeve družbe, je zavedno delavstvo že pokazalo, da se dobro zaveda veličine te ustanove. Že, ko to pišemo, je število članov od lanskega števila prekoračeno. Jasen znak, da je delavstvo svojo Cankarjevo družbo (baš ker jo je ono samo ustanovilo) objelo z vso ljubeznijo in zavestjo in s tem pokazalo, da je njegova.

Kot rečeno, knjige za letošnjo izdajo se že tiskajo. Povemo to sedaj še enkrat zato, da se vsi tisti čitatelji in naročniki Delav. Politike, ki še niso člani Cankarjeve družbe, priklase in vpišejo.

Kjer ni poverjenikov, obrnite se v Ljubljano na naslov: Cankarjeva družba, poštni predal 399 in zahtevajte bloke.

Iz posameznih »jazov«
zdrženi in organizirani »MI«
mora ustvarjati velika dela. Zato je naloga tega močnega »MI«, da ustvari velik, dosedaj neviden spomenik Ivanu Cankarju, pisatelju »Hlapca Jerneja in njegove pravice«, »Kurenta«, »Kralja na Betajnovi«... da bomo pokazali s tem vsemu svetu, da smo to resnično »MI« in resnični »MI«.

Doma in po svetu.

Nerazumljivo postopanje. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je stopil na prste lekarnarjem, ki dajo slabša zdravila bolnikom, kakor jih zapisuje zdravnik. Preiskave vrši državni urad. Kljub temu se postavlja ljubljanska sekcija Zveze apotekarskih sotrudnikov v kraljevini Jugoslaviji v indirektno obrambo prizadetih lekarnarjev. Ne gre za stan, ampak proti nerednostim in ne vemo, zakaj bi nameščenci zagovarjali grehe svojih gospodarjev. Njih interes in ugled zahteva pri vseh lekarnarsko poštenost, ne pa zakrivanja grehov.

Eucharistie, evharističen kongres. Katoliška cerkev označuje z besedo evharistija hostjo (kruh in vino). Stari kristjani so označevali s to besedo zahvalno molitev. V širšem pomenu so imenovali tako zadnjo večerjo. Danes pa razume cerkev pod evharističnim kongresom čiščenje hostje. Na kongresih pa obravnavajo najrazličnejša vprašanja: verska, cerkvenopolitična in tudi belo kuho, kakor imenujejo padanje porodov. Kongresi imajo torej pod

verskim okriljem indirektno najvažnejši politični pomen, ki ga zlasti pospešuje zunanja oblika prireditve. Zagrebških slavnosti, pravijo, se je udeležilo do 200.000 kristjanov in radovednežev.

Zagrebško železniško nesrečo ob evharističnem kongresu preiskujejo dalje. Oškodovanci zahtevajo povračilo škode. Zadeva je pa zapletena in

je odvisno od tega, komu bo sodišče naprtilo krivdo.

Prepovedana knjiga. V naši državi je prepovedana knjiga »Diktatur in Jugoslawien, Dokumente und Tatsachen« (Diktatura v Jugoslaviji, dokumenti in dejstva), ki je izšla v Berlinu in ima komunistično obležje.

Katastrofa romarjev na Dravi — 28 oseb utonilo. V soboto, dne 16. t. m. so v bližini Djurdjara prevažali romarje, ki so se vračali iz neke božje poti, preko narasle Drave v navadnem čolnu. Več skupin se je prepeljalo srečno, ena skupina, in sicer s 44 osebami pa je, ker se je prevrnil čoln, padla v deročo reko. Nevešči plavanja je večina njih, 28 po številu, utonilo. S plavanjem se jih je rešilo samo 16, večinoma mladih moških.

Tekstilna stavka v lillskem okrožju je dne 21. avgusta končala s sporazumom med svobodno organizacijo tekstilnih delavcev in zvezo delodajalcev. V sporu je posredoval minister dela. Med delavci vlada ogorčenje proti komunističnim voditeljem, ki so zahtevali nadaljevanje stavke.

Bolgarska opozicija zahteva sejo sobranja (parlamenta). Zaradi nereda in politične nesigurnosti v Bolgariji nastaja vedno večja gospodarska kriza. Opozicija poljedelcev napoveduje oster boj proti vladi demokratske stranke. Ljapčev se grožnje boji in zato odlašja sklicanje parlamenta; izjavlja pa predsednik vlade Ljapčev le, da ni potrebno izredno sklicanje sobranja, ker njegova vlada mnogo dela za izboljšanje gospodarskih razmer. Ljapčev odklanja opomine drugih in se s tem postavlja v nekako diktatorsko pozo, odkar se je sprijaznil s Cankovom.

Značilen govor avstrijskega generala. V Krki na Koroškem so proslavljali 10 letnico koroškega plebiscita. Slavnostni govor, je imel rezervni general Hülgerth, ki je z odločnimi besedami zavrnil Slovincem sovražni govor heimwehrovskega voditelja Steidleja v Inomostu. Hülgerth ugotavlja, da se je samo koroškim

Pri izletih, sportu in igrah je najbolj uporabna

NIVEA-KREMA

Svetloba, zrak, vihar, napravi o kožo hrapavo. Svetli solnčni žarki pa povzročajo pogostoma nadležne in navedeno boleče opekline. Varujte se tega! Treba je torej, da poprej Vašo kožo drgnete z Nivea-kremo in če je potrebno to večkrat ponovite. — Samo Nivea-krema vsebuje koži sorodni eukerit, nato se opira njeno izvorno delovanje. — V puščah jo dobite po 3, 5, 10 in 22 Din, v tubah iz čistega cina po 9 in 14 Din.

Jugosl.

P. Beiersdorf & Co.

d. s. o. j.

Maribor, Meljska cesta št. 56

Tone Maček:

17

Ženin iz Amerike.

Sama je spala še vedno v izbi poleg matere. Ni hotela v kamro, predno ne pride Tone. Zdelo se ji je, da bi jo oskrunila, če bi se sama tja preselila pred prihodom njega, ki mu je vse to namenjeno. Ampak kedar? Kedar po koncu njenih pričakovanj? Že tri mesece ni nobenega glasu več od njega. Saj ji je že v začetku poletja pisal, da naj pripravi do Vseh svetih. Sedaj bo že kmalu Martinovo in njo še vedno muči negotovost. Če se je podal na pot, bi ji to vendar moral sporočiti? Mogoče ji hoče, da bo bolj verjela njegovemu povratku, pisati šele iz New Yorka, mogoče šele iz Hamburga? Ni mogla verjeti, da bi jo hotel iznenaditi z nepričakovanim povratkom. Saj ve, kako veliko veselje bi bila zanjo vest, da je že na poti. In kako, naj mu gre naproti na postajo, če ne bo vedela, kedar pride? Kdo naj mu pomaga nositi kovčeg? In kak vtis bo napravilo, če mu nihče ne pride naproti in ga ne pozdravi z dobrodošlico? Njegovo pismo je gotovo že na poti. Mogoče se je kje zgubilo? Mogoče je pisal, pa se je pismo kje zamudilo in bo on sam prej dospel ko pismo. Kaj pa, če se je par-

nik s pošto potopil? Kaj pa, če se je parnik, na katerem je on sam... Ni si upala do kraja misliti. Sploh je najbolje, da o tem ne misli.

Z vsakim dnem je bolj nestrpno pričakovala. V tovarno ni več šla. Kakšen smisel naj ima hoditi na delo sedaj, ko vsak trenutek lahko pride on, ki ji je že nekoč rekel, da ne bo trpel, da bi kot njegova žena hodila v tovarno.

Vsako dopoldne se je ozirala po bregu, da bi že od daleč videla pismonošo, ki bi šel k njim. Ogrnila je ruto in sama pohitela v Polzelo na pošto. Vrnila se je praznih rok.

Nekega mračnega jesenskega dne je vendar dospel pismonoša. Šla je k Krajčevim pomagati obrezati repo. Mati jo je od daleč poklicala izpred koče:

»Pridi hitro, pismonoša je prišel!«

»Kar Vi prevzemite in mi ga prinesite!«

»Mi ne da. Se moraš podpisati!«

Tilka je vrgla vse iz rok in stekla proti domu. Srce ji je močno utripalo. Sedaj se bo odločilo. Gotovo je že na poti.

In res se je odločilo. Vsa upehana in s tresočo roko je podpisala potrdilo o prejemu priporočene pisma. Hlastno ga je odprla. Zastrmela je v

papir. Kaj pa je to? Kaka pisava pa je to? Kdo ji piše: Cenjena gospodična!? Obrnila je list in pogledala podpis. Bobekov Janez. Prijela se je za srce in naenkrat se ji ni nič več mudilo da prečita. Zla slutnja jo je prešinila. Z velikim naporom je čitala:

»Gotovo se bodele čudili, ko dobite to pismo, pisano z drugo pisavo, kakor ste je vajeni, a žal, roka, ki Vam je dozdaj pisala, Vam ne more več pisati, in Vam ne bo nikdar več pisala. Ne ustrašite se preveč, a tudi meni je hudo, da Vam moram to sporočiti. Toneta ni več med živimi, njegovo srce, ki je utripalo samo za Vas, je prenehalo bit. Njegova zadnja misel ste bili Vi in meni kot svojemu najbližjemu prijatelju, je naročil, da Vam sporočim njegov zadnji pozdrav. Kako se je moglo kaj tako strašnega zgoditi? Dovalite, da Vam razložim: nekega dne, začetkom oktobra, se je pripetila v naši tovarni huda nesreča. Tone je bil z drugimi vred zaposlen v oddelku za topljenje železa. Po štirje in štirje so bili nameščeni k enemu kotlu, v katerih se je topila železna ruda v strašni vročini. Tone in tovariši so dvignili z žerjavom kotel z raztopljenim rudo iz peči in jo hoteli izliti v oblikovalec železnih predmetov, kjer naj bi se shladila. Ravno ko so okrenili žerjav in je visel kotel v zraku, se je pa pretrgala ena izmed verig, na katerih je visel, in žareča lava raztopljenega železa se je zlila po poleg stoječih delavcih.

Učinek je bil strahovit. Tone in eden njegovih tovarišev sta bila popolnoma ožgana. V hipu jima je zgorela obleka z životov. Koža se je scvrkla in odstopila, videlo se je strašno ožgano meso, ki je mestoma odstopilo od kosti. Tone je bil ožgan tudi po glavi in so mu iztekale oči. Četrty je ostal nepoško-

dovan. Vse tri nesrečnike so takoj odpremili v bolnico, kjer je Tone po strašnih mukah izdihnil čez dva dni, drugi nekaj dni pozneje, tretjega pa upajo ohraniti pri življenju, vendar delazmožen tudi ta ne bo več.

Ne smel bi Vam pisati o vseh teh podrobnostih, ker vem, da se jih bodele preveč k srcu vzeli, vendar pojasniti Vam moram vzrok njegove smrti, ker bi drugače mogoče ne verjeli. Sledilo bo gotovo tudi uradno obvestilo. Jaz sem se nahajal v bližini kraja nesreče in sem bil priča dogodka. Takoj sem pustil delo in spremil nesrečneže v bolnico. Tudi naslednja dva dni sem bil po več ur ob njegovi postelji in izdihnil je v moji pričujočnosti. Spočetka je kar tulil od bolečin, nato pa je obnemogel, padel v nezavest. Šele dobro uro pred koncem, je zopet začel kazati znake zavesti. Med zamolklim ječanjem sem razločno slišal imenovati Vaše ime. Prijel sem ga za levo roko, ki ni bila ožgana, in sem ga opozoril na svojo prisotnost. Skušal je govoriti, ker so bile tudi ustnice opečene. Naročil mi je, naj Vam sporočim, kaj se je zgodilo. Da Vam na prosto voljo, da si uredite življenje, kakor Vas volja. Svoje prihranke prepusti Vam, za katero se je trudil in kateri je veljala vsaka njegova misel. Iz zapečenih očesnih jamic so mu zapolzele solze. Ves izčrpan je umolknil. Držal je mojo roko v svoji in mi jo zdaj pa zdaj rahlo stisnil, vedno rahleje, dokler mu niso prsti popolnoma popustili. Stresel sem mu roko, položil ga po imenu, a on je ležal mirno, od sebe ni dal več znaka življenja. Bil je rešen vseh naporov in muk.

Priredili smo mu veličasten pogreb. Udeležila se ga je skoro vsa slovenska kolonija v Čikažu, zlasti vsi člani kluba, pri katerem je bil vpisan in slovensko delavsko pevsko društvo mu je zapelo na grobu.

Slovenec zahvaliti, da je danes Koroška neokrnjena pod Avstrijo in da so se vedno izkazali kot dobre avstrijske državljane, o čemur se je tudi on nešteto krat lahko prepričal za časa svetovne vojne. Zato je skrajno netaktno in krivično, če se iste Slovence danes z nepremišljenimi besedami napada. Slovenci v Avstriji morajo kot dobri državljani uživati iste pravice kot Nemci.

Volilni boj v Nemčiji je zelo oster in mestoma tudi krvav. Iz različnih mest se poročajo o krvavih spopadih med komunisti in Hitlerjevimi narodnimi socialisti, pri katerih je obilo ranjenih.

Kdaj bo vojna v Evropi. Ameriški profesor Burns je v nekem predavanju izjavil, da bo izbruhnila v Evropi nova vojna v letih 1935 do 1940. V Ameriki pripravlja 200 strokovnjakov kemije z velikim uspehom strupene pline. Države naročajo silne množice bomb s strupenimi plini. — Profesor je seveda učen mož, ki vidi rokovnjaško dušo človeštva ter izreka tako slutnjo. Mi pa tudi vemo, da je mirovno gibanje močno ter da to gibanje podpira zlasti delavsko gibanje po vsem svetu. Pričakujemo pa tudi, da bo kultura človeštva vsaj, če ne kapitalizma v bodočih letih napredovala.

V Egiptu namerava vlada baje uvesti diktaturo, razpustiti za nekaj časa parlament, reformirati volilni sistem tako, da bi vlada dobila na vsak način lahko večino. Nacionalisti napovedujejo tem poskusom energičen boj.

Nemiri v Perziji. V južnoperzijski provinci Širas so izbruhnili nemiri. Vstasi so pomorili 20 oficirjev in 120 vojakov.

Vstaja Kurdom se je že zelo omejila, vendar še ni popolnoma zadušena. Na ponovno povabilo Turčije, naj bi se Perzija pridružila akciji proti Kurdom, slednja še ni odgovorila.

Gandhi se bo pogajal, če sprejmeta indijski podkralj in angleška vlada kot cilj politiko za neodvisnost Indije. Gandhi ve namreč, da sedaj še ne moreta priznati indijske neodvisnosti.

Gandijev bojkot ima uspeh. Gandhi je med drugim proglasil bojkot nad angleškimi tekstilnimi izdelki. Iz Bombaja poročajo, da so predilnico tvrdke Simplex, ki se je nahajala na bojkotni listi, morali zapreti. Med tem je že 12 predilniških obratov zaprtih. Vsekakor je vsled tega 23.000 delavcev brez dela, kar pa za indijske razmere ni veliko.

Afridi so proglasili »sveto vojsko« proti Angležem, ki že ne vedo kako bi si pomagali. Svoječas aretirane mohamedanske veljake so zopet izpustili misleč, da bodo s tem potolažili indijske mohamedance. Metode Angležev, ki so v kritičnih slučajih vedno znali izigrati mohamedance proti hindusom, so se sedaj izjalovile, ker so oboji solidarni v boju proti angleški nadvladi. Kako znajo Afridi v svojih bojih uporabljati tudi zvižajo, priča dogodek, ki ga poroča »Morningpost« iz Kalkute. V zadnjih bojih za Pešavar so angleški vojaški krogi poročali o veliki letalski ataki na Afride, pri kateri so letala zmetala na uporneže več tisoč bomb, ki so jim prizadjale baje strašne izgube. Sedaj se je pa zdelo, da so Afridi angleške letalce pošteno potegnili. Po velikem polju, zasajenem s sladkorno peso, so Afridi razvrstili v bojne vrste svoje bele bur-nuse in bele turbane. Angleški letalci so bili mnenja, da so se Afridi razvrstili tukaj za napad in so vso zalogo svojih bomb zmetali na njivo, da so beli turbani kar odskakovali, ter so hiteli poročati o velikih izgubah sovražnika. Medtem so pa Afridi napadli Pešavar s čisto druge strani. Zadnja poročila trde, da se je Afridom pridružilo še več sosednih mohamedanskih plemen.

Položaj pri Pašavarju se je zboljšal. Pred nepretrganim bombardiranjem angleških letalcev so se Afridi umaknili v gore.

Kitajski kmetijski vstasi so po zadnjih poročilih zavzeli mesto Tientsin skoraj brez boja. Naciona-

Kraja tobaka pred sodiščem.

20 obtožencev.

Ljubljana, dne 18. avgusta.

Pred deželnim sodiščem v Ljubljani se je završila dokaj značilna sodna obravnava. V torek se je razpravljalo pri sodišču o tatvinah tobaka v ljubljanski tobačni tovarni, ki so se vršile od 30. novembra do konca januarja letos. Škoda, ki so jo povzročile te tatvine tobačni upravi znaša nekaj nad 25.000 dinarjev. Tatvine so izvrševali trije obtoženci, ki so ponoči spravili čez zidno ograjo stroj za rezanje tobaka ter pozneje razne vrste tobaka in cigaret. Obtožene so pa tudi osebe, ki so pomagale pri razpečavanju tobaka.

Žalostna socialna slika, **naravnost drama je ta proces**, če pomislimo, da so ti ljudje obsojeni, da izgube kruh zase in za svoje rodbine. V celoti so bili štirje glavni obtoženci in 16 drugih oseb je sedelo na zatožni klopi.

Ne bomo se motili, če domnevamo, da so tej nesreči krive **slabe socialne razmere** tega delavstva. **Za služki tobačnega delavstva znašajo morda, povprečno niti ne, 800 Din mesečno.** Če ima član rodbino in mora plačati za stanovanje po 300 do 600 Din, mu gotovo ne ostane dovolj sredstev za živila in druge potrebščine. Seveda s tem ni rečeno, da mora potem krasti in zakoni tatvino, zlasti pa tatvino javnega imetja, strogo prepovedujejo in kaznujejo.

Toda, če pomislimo koliko oseb, koliko svojcev trpi zaradi tega dejanja, se moramo vendar vprašati, ali morda ne bi bilo le mogoče odpraviti nevarnost takega zla. Tobačno delavstvo že leta in leta prosi za ureditev službenih razmer in izboljšanje prejemkov. Doslej njih prošnja ni bila uslišana menda, ker se to vprašanje hoče rešiti v celoti. Če pa upoštevamo socialne razmere tobačnega delavstva, tako aktivnega kakor vpokojenega, moramo kot socialno čuteči ljudje priznati, da mezdne razmere tobačnih delavcev nujno zahtevajo odpomoči.

V to afero zapleteni nesrečni ljudje so bili težko obsojeni, in sicer: Trije glavni obtoženci Alojzij L., Josip Z. in Mihael K. so krivi zločinstva tatvine po §§ 314, 316 točka 1, 2 in 3 kaz. zak. ter se obsodijo: Alojzij L. in Josip Z. na eno leto robije in v izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let, dalje Mihael K. na 6 mesecev strogega zapor in v izgubo častnih državljskih pravic za 1 leto, delavka Frančiška T. na 20 dni strogega zapor zaradi prestopka tatvine, a zaradi deležnosti tatvine so bili obsojeni štirje nadaljni obtoženci na en teden do 10 dni strogega zapor. Ostalih 12 obtožencev je bilo oproščenih.

Obsojenci so vložili po svojih odvetnikih zahtevo po reviziji procesa, ki naj zaključi to žalostno dramo.

listična vlada se je odpovedala nadi, da bi mogla z lastnimi močmi vstajo zadušiti. Čangkajšek zbira zadnje rezerve. V Haukanu nacionalisti dan za dnem love in pobijajo komuniste.

Ruski uvoz. Sovjetska Rusija je v zadnjih tednih izvršila v raznih državah mnogo naročil na industrijske proizvode. Nemčija se boji, da bi v tem tekmovanju ne bila prikrajšana. V Italiji je na podlagi zadnje trgovinske pogodbe naročila Rusija za 750 milijonov lir raznih strojev, avtomobilov in traktorjev, v Ameriki za 40 milijonov dolarjev. Na Angleškem so naročili 400 vojaških letal, v Ameriki razen omenjene vsote še večje število podmornic, katerih pa vojno ministrstvo ladjedelnice ni dovolilo nabaviti, nakar so jih naročili na Angleškem. Italijanska vlada garantira svojim dobaviteljem za Rusijo 75% dobavljene vrednosti. V prvem polletju 1929/30 je znašal ruski uvoz eno milijardo nemških mark (14 milijardov dinarjev) in so Nemci radi ruskih dobav zelo ljubosumni na druge države.

Resno vprašanje.

Iščimo izhod iz krize in pomagajmo prizadetim.

Mesto Maribor preživlja to leto gospodarsko krizo, kakršne že dolgo ne pomni.

Kriza v poljedelstvu, v trgovini, obrti in industriji je splošna. Število brezposelnih ali manj zaposlenih delavcev in nameščencev **stopnjuje** že sedaj, ko se nahajamo — skoro v sredini sezone. Kaj in kako bo v pozni jeseni in tja do meseca aprila prihodnjega leta, nihče ne ve, ali vsak, ki količkaj pozna razmere, si lahko predstavlja.

Gradbena stroka je bila in je to leto — napram lanskemu — veliko manj zaposlena.

Po dovršenju glavnih del »Mariborskega otoka« do početka gradbe nove palače OUZD ni bila in ni v gradbi nobena večja in le nekaj malih poslopj. Naravno je, da pri tako slabi konjunkturi in vedno večjemu **dotoku brezposelnih delavcev**, kmetov iz dežele, slučaj, ki se dogodil pretekle dni pred gradbo palače OUZD pojav, da vsakemu misliti, ker ni izključeno, da se taki pojavi ponove.

Posledica gradbene nezaposlenosti ne zadene samo stavbeno delavstvo, zidarje, tesarje in pomožne delavce, temveč se razširja tudi na **vse sorodne stroke**, kakor: mizarje, slikarje, kleparje in podobne, kateri ne morejo biti polno zaposleni in so prisiljeni, svoje delavce odpustiti ali manj zaposliti. Razun tega je tudi posledica ta, da se navadno vse delavce v času krize **slabše plača**, oziroma plača tako, da si delavec ne more kupiti niti najpotrebnejše, kam li, da bi si nekaj prihranil za zimo ali za čas nezaposlenosti. Kakšne so po-

sledice nezaposlenosti, vemo vsi in jih ni treba naštevati.

K tej splošni krizi, ki jo mesto Maribor občuti že sedaj, se je pridružila od nas napovedana **stanovanjska kriza**. Kolonija brezstanovalec pod mostom narašča od dne do dne, v sramoto tistih, ki so to zakrivali in na žalost tistih, ki so prizadeti.

Vse to vidimo, občudujemo in občutimo sedaj, ko ni še jesen in je še nekaj mesecev do zime.

Resno vprašanje, kaj in kako bo v pozni jeseni in zimi.

S tem perečim vprašanjem bi se ne smeli baviti samo brezposelni in razni posamezni delavci na socialnem polju. To vprašanje je **zadeva celokupne javnosti, katere organi so občina, banovina, država, privatni inicijatorji in vse javne socialne institucije**, katerih naloga bi morala biti ta, da se pravočasno sestanejo na anketo ter razpravljajo in sklenejo vse potrebno, da se **kriza in beda pravočasno preprečita ali vsaj omilita**.

Pod občino ne mislim samo na mariborsko, ker morem priznati, da je ta po svojih finančnih možnostih napravila precej in bi gotovo še napravila, ako se ji bodo dala sredstva na razpolago. Smatram, da je dolžnost **tudi vseh ostalih občin v mariborski okolici**, katerih delavci sestavljajo večino v Mariboru zaposlenih in obenem tudi večino brezposelnih delavcev, da od svoje strani napravijo svojo dolžnost v prid svojim občanom — delavcem.

Kako in na kakšen način naj bi se ta akcija izvedla, bom skušal napisati prihodnjič. J. P.

Mussolini je le bolan. Vesti o Mussolinijevi bolezni so vedno pogostejše. Diktator boleha na raku v želodcu. Zdravniki-specialisti s pripravljajo, da ga operirajo.

Revolta v kaznilnici v Poznanju. V Poznanju (Nemčija) je izbruhnila revolta radi slabega ravnanja s kaznjenci, največ komunisti. Razbili so okna in notranje oprave. Šele po dolgem času so jih ukrotili na ta način, da so z gasilskimi brizgalkami napolnili celice z vodo.

Otroška hrbtnična ohromelost se je pojavila tudi na Francoskem. V pariških bolnicah je 20 slučajev.

Štiri smrtne obsodbe v Moskvi. Štiri najbolj obtežene skrivalce srebrnega denarja so sovjetske oblasti

obsodile na smrt. V posameznih slučajih so našli pri skrivalcih do 30.000 srebrnih rubljev, kar je povzročalo na denarnem trgu pomanjkanje drobiža in s tem v zvezi razburjenje javnosti.

Čuden trgovec z dekleti. Trgovec z dekleti je prišel v Baldissero v nunski samostan z deklico. Oblečen je bil v belo benediktinsko obleko. V samostanu so ga sprejeli kot spovednika. Kmalu na to mu je dovolila opatica, da odpelje v cerkev novin in dve novinki. Vrtnar je pa videl v gozdu skrit avtomobil z maskami in vrvmi. Obveščena je bila policija, ker je nastal sum, ki je menih na licu mesta aretirala. Menih je zloglasen zločinec.

ČITAJTE „DELAVSKE POLITIKO“

**„NAROČA SE“
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

Maribor.

Kako se je ponesrečil pokojni Viljem Rebernak? Naše zadnje tozadevno poročilo o tej nesreči ni bilo čisto točno, zato ga tu popravljamo. Nezgodba se je dogodila na sledeči način: V sredo, 13. avgusta, je deževalo. Zvečer okrog 18. ure pa se je pripodila nevihta in je pri tej priliki tresčilo v transformator 35 ob Betnavski cesti (pri Špesu). Električno podjetje je bilo telefonično obveščeno, da gori omenjeni transformator, nakar se je Rebernak takoj podal s kolesom na lice mesta. Ko je opazil, da gorijo v gornjem delu dušilke, je hotel ogenj kar z metlo pogasiti. Med tem je namreč centrala v Fali odklopila tok, kar navadno stori ob nevihtah. Rebernak torej ni mislil na nevarnost. Slučaj je hotel, da je v istem trenutku Fala zopet priključila omrežje in to je bilo za ubogega Rebernaka usodno, kajti pri gašenju ognja je prišel v stik z visoko napetostjo. Trenutno je bil ves opečen po rokah ter celi levi strani telesa. Omahnil je iz lestve, na kateri je stal ter padel vznemirjen na steno oz. na cementna tla, pri čemur si je razbil lobanjo. Pokazali so se možgani ter zalila ga je kri. Poklicani zdravnik dr. Ipavc ga je sicer obvezal, nakar je bil prepeljan v bolnico, kjer pa ni prišel več k zavesti in je proti polnoči izdihnil. Pogreb njegov se je vršil v soboto v navzočnosti velikega števila zlasti delavstva. S hudo prizadeto vdovo ter štiriletnim sinčkom in pa sorodniki, so občutili bolelost tudi neštevilni pogrebci. Bodi mu zemlja lahka!

Prijava proti kršitvi delovnega časa s strani trgovcev. Pomočniški zbor Trgovskega gremija v Mariboru, je prijavil na pristojne oblasti 72 trgovcev, ki so kršili, oziroma še kršijo bansko naredbo o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov. Pomočniški zbor upa, da bodo pristojne oblasti in Trgovski gremij znali s primernimi ukrepi v bodoče preprečiti kršenje banske naredbe in tako odpraviti umazano konkurenco, ki se je v Mariboru zelo razširila. — Pomočniški zbor Trgovskega gremija v Mariboru.

Promet na državnem mostu v Mariboru od leta do leta tako narašča, da že resno ogroža javno varnost, posebno ob tržnih dnevih. Nepretrgane kolone avtomobilov, motorjev in vpreg najrazličnejših vrst, se od jutra do večera valé preko mosta tako, da more včasih človek po več minut čakati, da zamore prečkati cesto na koncu mosta. Kljub temu se pa za stanje mosta nihče ne bori. Most je last države in bi morala ona skrbeti za njegovo popravilo. Železne dele ograje, ki bi morali biti vsako leto na novo prepletkani, razjeda rja, železne plošče na vozovnem tiru so že popolnoma zbrušene, tlak iz hrastovih kock je postal že čisto tenak, kameniti del tlaka, ki bi moral biti vzbočen, je pa poln jam. Mostu bi

bilo treba posvečati večjo pažnjo, če ne, bomo doživeli nekega dne katastrofo. Obenem bo pa treba misliti čimprej na novi most tudi v središču mesta, na primer na kraju, kjer je bil že svoj čas projektiran, to je med Kopališko ulico in Tržaško cesto. Ptučani so pred nekaj meseci priredili statistično štetje prometa čez svoj most preko Drave. Potrebno bi bilo, da bi se tudi v Mariboru našla kaka organizacija, ki bi izvršila štetje vsega prometa čez drž. most, zlasti ob sobotah, ker ta promet presega že skoraj kapaciteto mosta. Čehoslovaško prometno ministrstvo je odredilo statistično štetje prometa na vseh državnih cestah, ki se ima vršiti vsaka štiri leta. Prvo štetje je bilo te dni zaključeno. Na podlagi rezultatov tega štetja se bodo ceste urejevale in promet reorganiziral. Potrebno tudi pri nas.

Mariborski »Svoboda« se je z vsemi svojimi odseki preselila v »Zadružni dom« na Slomškovem trgu št. 6, kjer si je uredila lastne in lepe društvene lokale. S prevzetjem teh prostorov je deloma odpadla ovira, ki je vsedolaj onemogočala intenzivno in sistematično kulturno in izobraževalno delo. Za prihodnjo zimsko sezono bo »Svoboda« sestavila redni delovni program ter že sedaj opozarja delavstvo na tozadevno objavo, ki bo v bližnjem času izdana. V novih prostorih pa se že sedaj vršijo vsak četrtke pevške vaje, vsake torek in soboto pa šahovski večeri, oboje z začetkom ob 20. uri. Nadalje se je otvorila **podružnična pisarna**, ki posluje vsako sredo in soboto od 18. do 20. ure. Med poslovnimi urami se sprejema članarina, izvršujejo vpisi novih članov za vse odseke in dajejo vse potrebne informacije. Za svoje lokale je morala »Svoboda« doprinesiti precejšnje žrtve. Naj bi iste ne bile zaman. Zato pričakuje, da bo delavstvo s potrebnim zanimanjem sledilo njenim prizadevanjem in sodelovalo v njenih kulturnih in izobraževalnih ustanovah. »V izobrazbi je moč,« je vedno klical proletarski borec Liebknecht, ki je padel na bojni poljani, a njegove besede ostanejo ovekovečene. Ustvarimo si to moč! Zato noben zaveden proletarec ne bi smel manjkati v kulturni organizaciji. Mnogo jih »Svoboda« da še pogreša. Vsem tem: Izvršite svojo proletarsko dolžnost, mesta je za vse in vrata so na stežaj odprta!

Pri nas je vse mogoče. V ponedeljek zvečer ob poznuri je prišlo iz kolonije deložirancev pod mostom 8 letno, od mraza se tresoče dekletce na rešilno postajo in obupno prosilo za odelo, ker jo zebe. (Bilo je tisti večer zelo hladno.) Odeje ji rešilna postaja ni mogla dati in se ne ve, kaj se je z dekletcem zgodilo.

Pretep za delo. Pri obnovitvi del pri gradnji palače Okrožnega urada se je v ponedeljek zbralo približno 150 brezposelnih, čakajočih dela. Večina njih je morala oditi praznih rok. Eden izmed teh, ki niso dobili dela, je vprašal drugega, ki je ravno začel delati, odkod je. Ta mu je odgovoril, da je Hrvat. V jezi mu je nato prisolil prvi dve zaušnici, rekoč: »Kaj nam pa hodite Hrvatje odjedati kruh, ali ni v Mariboru dovolj brezposelnih?« Hrvat je pa bliskoma potegnil svoj nož in ga je porinil prvemu med

pleča, da se ga morali odvesti v bolnico. Zalostna slika brezposelnosti, pred katero meročajni faktorji zatiskajo oči, kakor da je pri nas ni.

Kaj je s straniščem pri Glavnem kolo-
dvoru? Pred dvema letoma se je smradljivo stranišče pri Glavnem kolo dvoru podrl, kar je bilo prav, ni pa bilo prav, da so na narte za novo podzemsko stranišče na tem potrebnem mestu zopet pozabili. Ljudje opravljajo sedaj svojo potrebo ob tamošnjih plotovih.

Delavski šport.

Delavska kolesarska dirka v Mariboru za prvenstvo dravske banovine.

Preteklo nedeljo, dne 17. avgusta, se je vršila v Mariboru delavska kolesarska dirka, ki jo je priredila Delavska kolesarska zveza za Jugoslavijo, spojena s proslavo dvestoletnice obstoja podružnice v Studencih. Prireditve so se udeležili tudi delavski kolesarji iz Graza, Kapfenberga, Lipnice in Pernecke. Od domačih podružnic pa so bile zastopane Trbovlje, Moste, Pragersko, Maribor in nanovo snujoča se podružnica v Pobrežju pri Mariboru.

Na cilju pri kilometerskem kamnu 1 na Koroški cesti se je že pred startom zbralo mnogo delavstva in drugega občinstva. Ob zvokih godbe pekarske požarne brambe je startalo ob pol 8. uri 10 dirkačev v skupini senijorjev na 80 km dolgi progi. Za njimi pa je vozilo približno enako število junijorjev, na 30 km dolgi progi. Senijorji so vozili po cesti do Marenberga in nazaj, junijorji pa do Fale in obratno.

V skupini senijorjev je prvi dosegel cilj Schauerl Maks 2.42.50. Med njim in Neureiter Andrejem, ki je prevozil progo v 2.42.52, se je razvila posebno v zadnji etapi živahna tekma, ki je vse do cilja ostala nedoločena. Vpoštevajoč terenske prilike, znači čas, ki sta ga dosegla dirkača, gotovo zelo lep uspeh. Občinstvo je oba živahno pozdravljalo. Njima so sledili Majhenič Maks 2.52.50, Engler Josip 3.33.30, Kerth Maks 3.15.30 in Ferk Alojz 3.20.0.

V junijski skupini je odnesel prvenstvo Horvat Franc 1.30; v mailih predsednikih so mu sledili Kac Franc 1.31, Majhenič Milan 1.32, Gregorec Josip 1.34, Merkša Josip 1.50, Schauerl Ivan 1.60, Rader Ivan 1.65.

Prvak v tekmi senijorjev je prejel na cilju lorvorov venec.

Nato se je formirala

velika povorka

kolesarjev — okoli 150 — ki je z godbo na čelu krenila skozi mesto, preko državnega mosta in po Ruški cesti v Studence na slavnostni prostor k razdelitvi daril. Slavnostni nagovor je imel s. Eržen, ki se je zahvalil zunanjim gostom za poset, domače delavstvo pa je bodril, da naj podpira razvoj delavskega kolesarskega športa, ki je del celote delavskega gibanja.

Po naročilu centralne je razdelil darila s. Bučar ob radostnem odobravanju vseh navzočih. Poleg daril so prejeli prvi trije dirkači iz obeh skupin še posebne spominske kolajne.

Popoldne se je vršila na istem prostoru — »Pri beli zastavi« — lepo uspešna veselica. Delavskim kolesarjem k prireditvi iskreno čestitamo.

Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica v Trbovljah, se najljubneje zahvaljuje vsem tistim kolesarjem iz Maribora in Ljubljane, ki so se udeležili prvega kolesarskega dne v Trbovljah. Pogrešali smo še samo kolesarje iz Hrastnika in se čudimo, da se kot najbližji klub ni odzval našemu vabilu. Odbor.

„Prijatelj prirode“.

Trboveljčani na Mrzlici in skupni izlet na Triglav. V nedeljo, dne 10. avgusta smo priredili skupni zlet na Mrzlico člane iz Hrastnika in Trbovelj. Bilo nas je čez 30. Ko smo se dovolj naigrali v prijetni dolini, smo se podali na vrh, odkoder smo imeli krasen razgled. Okoli 5. ure popoldne se je iz megle prikazal očak naših gora Triglav, katerega smo sklenili posetiti v kratkem. Na povabilo zagrebške podružnice smo se tudi mi udeležili zleta na Triglav, 15. avgusta. Bilo nas je iz Trbovelj in Hrastnika 12. Tudi člani iz Maribora so se udeležili v lepem številu. Vseh nas je bilo 46, največ pa iz Zagreba. Tako velika družba organiziranih turistov že dolgo ni posetila Triglava na en in isti dan. Turisti, s katerimi smo se sešli, so se kar čudili, da žrtvujejo delavci toliko iz ljubezni do prirode. Vreme je bilo prvi dan krasno. Prenočevali smo v Staničevi koči. Drugi dan smo imeli za spremenbo malo snega in toče, kar nam pa ni popolnoma nič pokvarilo našega razpoloženja. Vrh smo posetili v lepem, a vetrovnem vremenu. Nazaj smo krenili po poti mimo Sedmerih jezer. Skrbni vodnik, Marinič iz Zagreba, je vodil prvo skupino do hotela Zlatorog. Druga skupina, takozvani »Nachzüglerji«, je prenočevala v koči pri Sedmerih jezerih. Tretji dan smo se sešli v hotelu »Zlatorog« in sicer smo prišli eni čez Komarčo, a drugi z zleta od Savice. Ko so amaterji vse udeležence fotografirali, smo se podali na pot proti Bohinju, in sicer starejši z avtobusi, mlajši pa po cesti, veselo počoč. Dobro razpoloženje je vladalo med vsemi, kjer je bilo vreme ugodno. Ta zlet naj bo dokaz in spodbuda ostalemu delavstvu, ki še stoji ob strani in se še ni odločilo, da pristopi v društvo »Prijatelj Prirode«, katerega naloga je, gojiti zavest in bratstvo med delavci v prosti naravi.

»Prijatelj Prirode«, podružnica Maribor. prirede v nedeljo, dne 24. avgusta, izlet na Kum, ki se ga udeležijo tudi člani zagrebške podružnice. Odhod iz Maribora z vlakom ob 21.45 do Trbovelj. Vožnja po železnični stani sem in tja (pri najmanj 10 udeleženi) Din 38 za osebo. Prijaviti se je v upravi »Delavske politike« ali pa v društvenem lokalu na Frankopanova cesti 1: Vodja Pušnik. — V ponedeljek, dne 25. avgusta, društveni večer v lokalu Frankopanova ul. 1. — V nedeljo, 31. avgusta, izlet k slapu Lobnice.

Zahvala. Podpisani Peter Gosak, rudar na Tereziji, se najlepše zahvaljujem za drugi »Delavski dom« v Trbovljah za dano mi podporo, katero sem prejel to leto že drugič v znesku Din 500.— v času moje bolezni. Delavci, zavedajte se, pristopajte in kupujte samo v Delavskem domu, ki je edini, ki vam pomaga v času nesreče. Peter Gosak, Trbovlje I., Terezija.

Zahvala. Podpisani Filip Logar se najiskreneje zahvaljujem vsem onim rudarjem, za podarjeno mi podporo v znesku Din 52.—, katero sem prejel ob priliki moje brezposelnosti. Še enkrat najlepša hvala. Logar Filip, Spod. Breg, Mežica.

J. Klenovšek, Trbovlje

Vam nudi vse

**elektro-potrebščine,
radio-aparate**

vseh svetovnih znamk

**v vili dr. Baumgartena
na Vodi.**

GRAŠKI VELESEJEM

od 30. avgusta do 7. septembra 1930

Živinska razstava
od 30. avgusta do 2. sept.

Višnska in sad-jarska razstava
od 30. avg. do 7. sept. 1930

**Splošna blagovna razstava.
Veliki zabavni park.**

Velesejske legitimacije prodaja glavno zastopstvo Graškega velesejma: Bančna poslovavnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25; vse potovalne pisarne, kakor tudi vsi denarni zavodi. Sejmska legitimacija velja kot avstrijski vizum, vsled česar obiskovalec sejma ne potrebuje posebnega vizuma. Obiskovalci velesejma uživajo na jugoslovanskih, kakor tudi avstrijskih železnicah 25% popust. Dalje dobi vsak obiskovalec 4 brezplačne vstopnice za Joaneum, Neues Museum, Landeszeughaus in Volkskundemuseum ter 25% popust v vseh gledališčih proti predložitvi sejmske izkaznice.

Velesejska legitimacija stane samo 20 Din.

Veletgovina igrač in galanterije

F. König, Celje

USTANOVLJENO LETA 1885

Velika izbira otroških vozičkov, usnjenih izdelkov, kovčegov, ročnih torbic, gramofonov, radio materijal i. t. d. po najnižjih cenah.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20